

מחקר הערכה לתוכנית:

מרכזים למשפחות לילדים עם מוגבלות במתכונת אזורית

השותפים במיזם:

משרד הרווחה והביטחון החברתי ואשלים- ג'וינט ישראל

חוקרות: ד"ר טלי הינדי וד"ר איילת גור

ביתא מחקר

רקע

- המרכזים למשפחות לילדים עם מוגבלות במתכונת אזורית מהווים תוכנית פיילוט עבור משרד הרווחה והביטחון החברתי וג'וינט ישראל אשלים.
- המרכזים למשפחות פועלים בגישה ממוקדת משפחה ובגישה קהילתית.
- המודל כולל את הרכיבים: קבוצות תמיכה לבני משפחה שונים, מתן מידע, קבוצות מנהיגות הורית, פעילויות פנאי והפגה, פעילות הסברה ושינוי עמדות, פעילות מתנדבים וחיבור עם תשתיות אזוריות בחירום.
- הפיילוט לווה במחקר הערכה בין השנים 2019 – 2021.

מטרות המחקר

- הערכת ביצועים בתהליך דינאמי של חירום, שגרת חירום, שיקום כלכלי-חברתי וחזרה לשגרה.
- הערכה מעצבת לצורך שיפור והתאמה של המודל למתכונת אזורית לאורך ההקמה וביסוס השירות.
- הערכת אפקטיביות(מועילות) של המרכז האזורי כמודל בעל רכיבים ייחודיים.

מערך המחקר

- במהלך שלוש השנים האחרונות פעלה התוכנית בשלוש מועצות אזוריות: מ.א.א עמק יזרעאל, מ.א.א חפר ומ.א.א אזורית שומרון.
- ועדת ההיגוי למחקר יצרה עבור מחקר זה קבוצת השוואה הכוללת שלושה מרכזים עירוניים בחדרה, נוף הגליל ואופקים.
- מסגרת המחקר כללה מערך מחקר משולב (mixed methods), ובו שלוש מדידות כמותיות וחמש מדידות איכותניות, המעמיקות בנושאים שונים לעיצוב התוכנית.
- לעיתים נעשה שימוש רק בגישה האיכותנית כדי ללמוד לעומק סוגיה ספציפית. על מנת להעמיק בשיטות עצמן יש לחזור לדוחות המלאים.

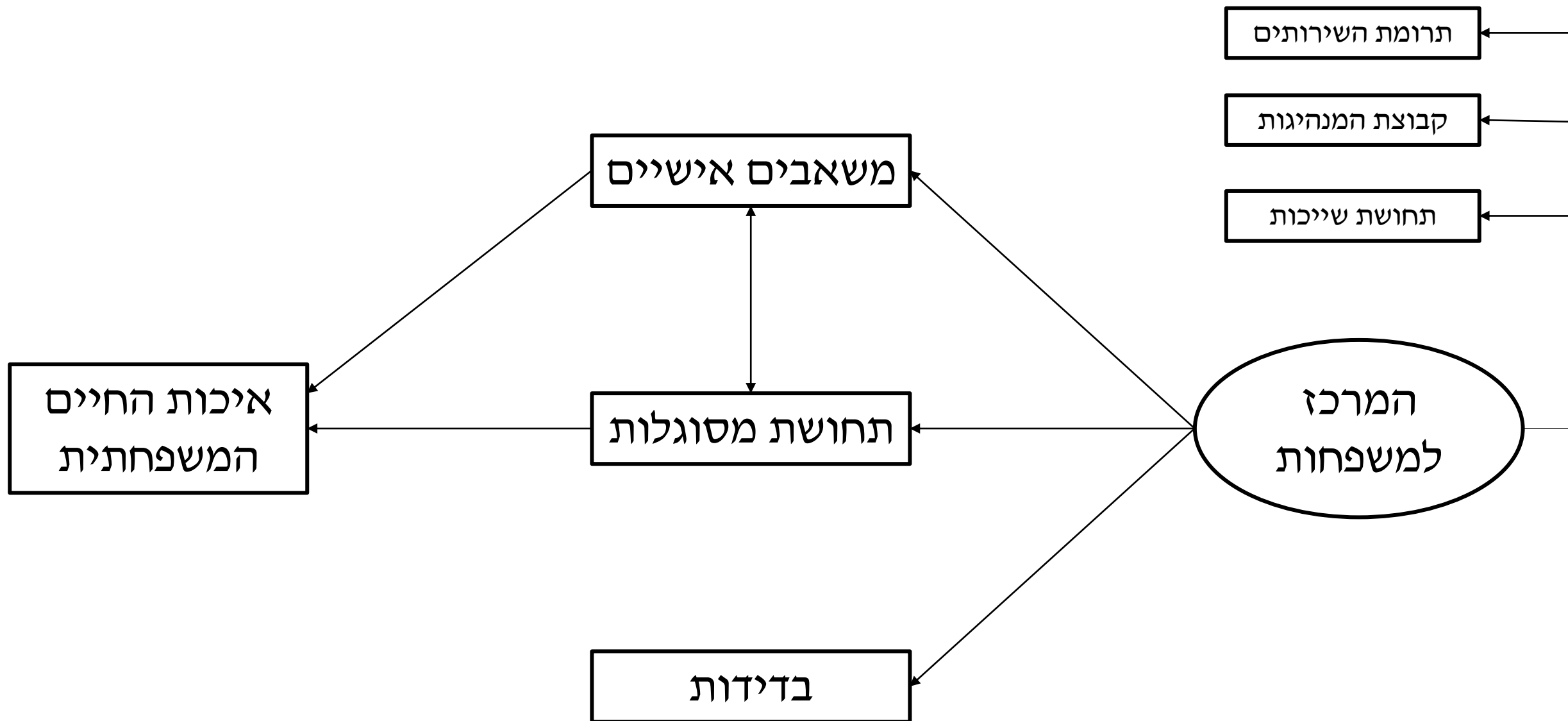

תוצרי המחקר

כל הדוחות נמצאים באתר של ג'וינט ישראל

מועילות התוכנית

חוזקות המודל

- השוואה תיאורית של השימוש בשירותים השונים של המרכזים האזוריים מראה כי המרכזים האזוריים מתאימים את עצמם לקהילה אותה הם משרתים, תוך התייחסות לצרכים המשתנים לאורך זמן.
- בתחילת המשבר, הפעילויות הבולטות בחשיבותן היו מתן מידע וחלוקת ערכות יצירה.
- בהמשך שגרת החירום, בלטו יותר ההרצאות, קבוצות תמיכה להורים ולאחים.

אפיון הקהילות הגיאוגרפיות

הורים לילדים עם מוגבלות במועצות

אזורים

- רווחה פיזית- חומרית

- משאבים פיזיים

- משאבים אישיים: תקווה וחוסן

הורים לילדים עם מוגבלות במרכזים ישוביים:

- תמיכות שקשורות למוגבלות הילד/ה

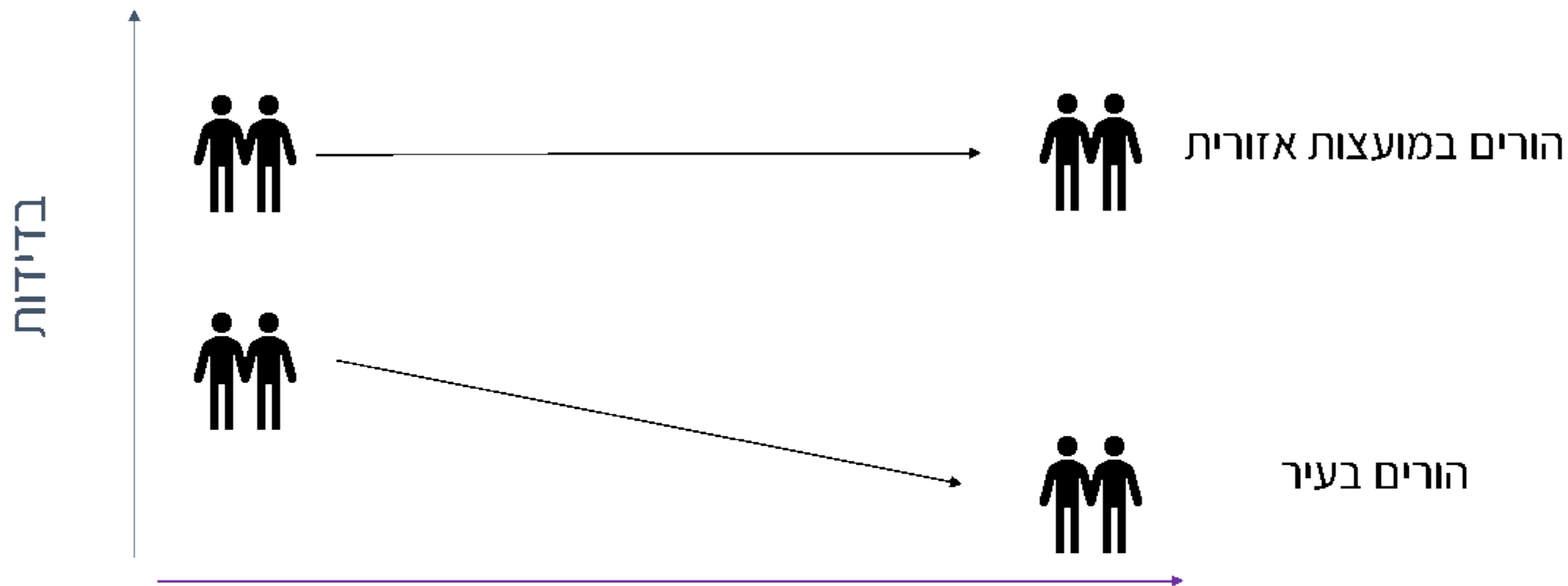
- תחושת קהילה וסיוע ממתנדבים

- בדידות נמוכה יותר

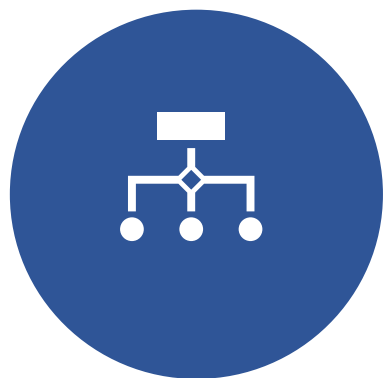
- מסוגלות הורית גבוהה יותר

בדידות ושיוך לקהילה פונקציונאלית

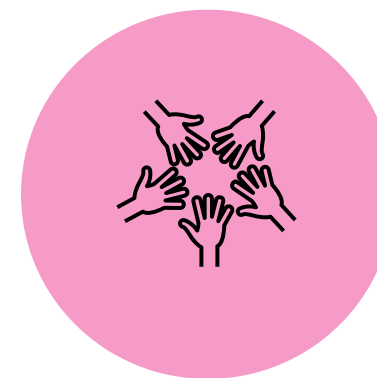
השפעות על תצורת השירותים וסל השירותים במרחב הכפרי

המועצה האזורית
ומחלקותיה

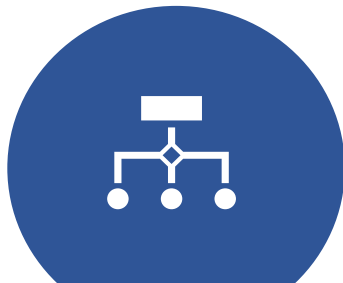

המרכז למשפחות
וקבוצות מנהיגות

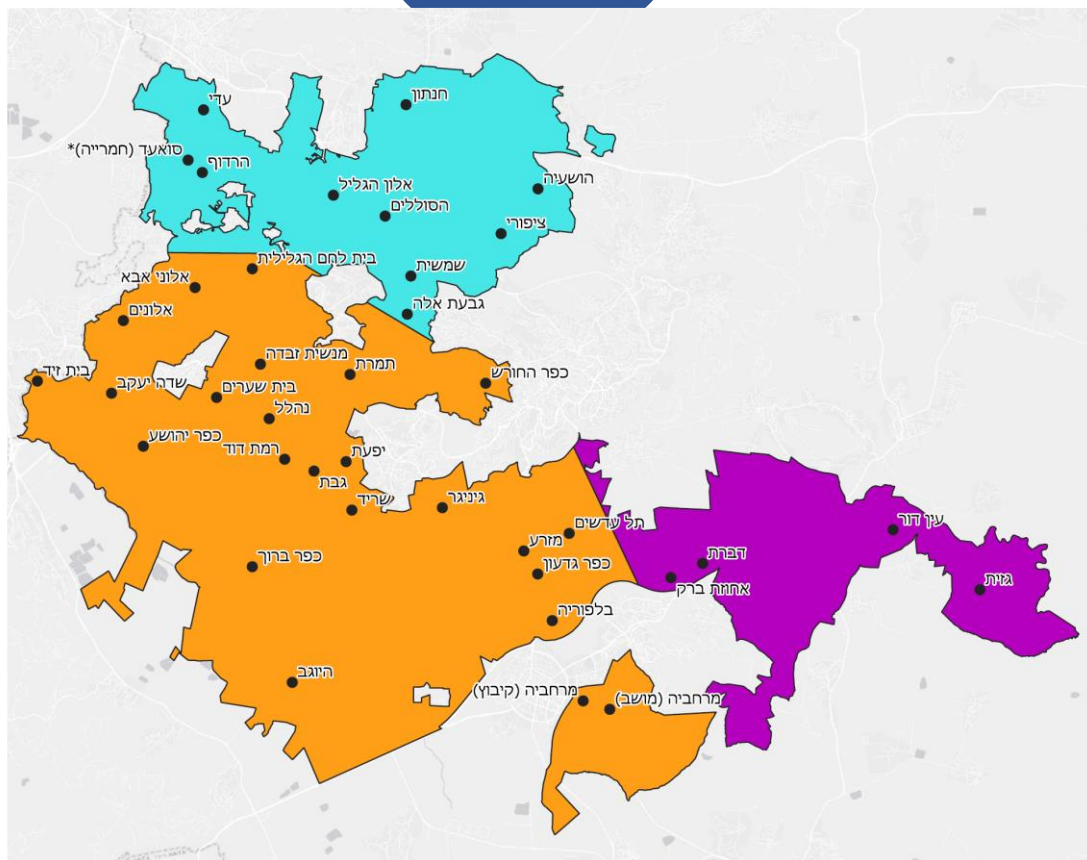
הקהילות
המקומיות

דו רובדיות במועצות אזוריות

- עקרון הדו-רובדיות: תיאום ויצירת סל שירותים עם הרובד המקומי
- לעיתים קיים תיווך של מחלקת ישובים
- לעיתים המחלקות לשירותים חברתיים עובדות בצוותים על פי מרחבי הפעולה שנקבעו: גושים או מקבצים
- ישנם מרחבים מבודדים ו/או לא נגישים תפקודית
- המרכזים למשפחות כשירות משלים מושפעים מאופן עבודה זה

מפת המועצה האזורית עמק יזרעאל בחלוקה מרחבית לאספקת שירותי רווחה

עצמאות וייחוד הרובד המקומי

- הקהילות המקומיות הן: כפרים, קיבוצים, ישובים קהילתיים ומושבים
- הנהגה מקומית נבחרת שיש בה משולש הנהגה או ועד מקומי
- חובות סטטוטוריות ושאינן סטטוטוריות כלפי חברי הקהילה וסל השירותים
- תפקידה וצרכיה של הוועדה לצרכים מיוחדים

"התפיסה היא כי הקיבוץ משלים את השירותים שנותנת מערכת הרווחה".

"עולה הצורך להכשיר את הוועדות אשר מופעלות על ידי מתנדבים שאינם בעלי מקצוע טיפולי. עולה הצורך בהכשרה בסיסית ואוריינטציה אולם הכשרה מותאמת לאופיים של הקיבוצים השונים"

ממשקים ברובד המקומי

• רכז/ת קהילה

"אין מחויבות לישוב להקים ועדה. צריך לעשות שותפות, עם ועד הנהגה (ועד, מזכיר ורכזת קהילה) ואחרי שיש אמון אז אפשר לעשות שותפות שיש בה משאבים וגם כח אדם שמלווה אותם".

• רכזת בריאות, פרט ורווחה

"רכזי בריאות, פרט ורווחה מועסקים כאנשי מקצוע, בדרך כלל עובדת סוציאלית או גורם טיפולי כזה או אחר. באופן זה הם שונים מרכזי קהילה ממושבים וכפרים אשר אינם מגיעים בהכרח מהתחום הטיפולי".

העלאת מודעות והסברה | הכשרה | כלים להתמודדות יומיומית | שגרות עבודה לתיאום שירותים |
הקצאת שירותים ופעילויות ברמה המקומית

גישה קהילתית: זרקור על מנהיגות משפחות

- ייצוג טווח מוגבלויות
- קבוצת המנהיגות כמתווכת
- חשיבות ההכשרה: פיתוח זהות אישית, פיתוח זהות קבוצתית ופרקטיקה של עבודה משימתית בקבוצה.

תהליך העבודה של קבוצות מנהיגות

עידוד יצירת שירותים משותפים co-Production

- תעדוף הנושאים החשובים לטיפול- גבוהה
- עיצוב ויצירת שירותים- בינונית (שלא בהפעלה עצמית, אלא בהפעלת המרכז או הרשות)
- תקצוב והשתתפות בתהליכי קבלת החלטות ציבוריים- נמוכה

תחומי פעילות של קבוצות מנהיגות משפחתית:
קידום ופיתוח מענים לילדים (צעירים ובוגרים) עם מוגבלות
פיתוח מענים להורים | פיתוח מענים לכלל המערכת המשפחתית

- השתתפות בקבוצת מנהיגות כרכיב טיפולי ותרומתו למשתני פרט

סיכום תובנות

- השירות אפקטיבי בעת שגרה וחירום
- מאפשר גמישות רבה הנדרשת לעבודה במועצות אזוריות
- יחד עם זאת, כל מרכיבי המודל נחוצים ומתפתחים
- תצורת העבודה במרחב משתנה ממועצה למועצה
- השפעה עמוקה של דו-רובדיות וצורך ניכר בחיבור לקהילה המקומית
- מרחב השפעה לרצף שירותים שנקבע על ידי המועצה, הרובד המקומי וההורים

שאלות הקהל

